

avalerion - alerion

Avalokitéšvara - v preklade – „Vykupiteľ“

www: Avalokitéšvara; sanskrit. kmeň - v dévanágarí: अवलोकितेश्वर – dosl. - „pán, ktorý pozoruje (celý svet)“; sanskrit. nominatív: Avalokitéšvarah; čín. 觀音, 观世音 / Kuan-jin; japon. Šo Kannon; tibet. ལྷན་རྒྱལ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ / Čenrézig

Biedermann v súvislosti s heslom *kukučka*: v *tibetskej* Knihe vtákov, obsahujúcej náboženskú reflexívnu lyriku, vystupuje kukučka ako zosobnenie *bódhisattvu* (vykupiteľa) Avalokitéšvaru

Beliana v súvislosti s heslom *bódhisattva*: v mahájánovom *buddhizme* sa vytvoril celý *panteón buddhov* a *bódhisattvov*, z ktorých najvýznamnejší je Avalokitéšvara; v *budhistickom umení* je *bódhisattva* často zobrazovaný v kniežacom rúchu s *insígniami*, *šperkmi* a *korunou*; zobrazenie sa typovo obmieňajú podľa oblastí (*bódhisattva* s *lotosom* v ruke apod.)

-Eberhard v súvislosti s heslom *Kauan-jin*: bohyňa milosrdenstva Kauan-jin bola pôvodne budhistickým Avalokitéšvarom, *patrónom* tibetského budhizmu, ktorý je stelesnený v *dalailámovi*; jeho meno do čínštiny bolo predložené ako „ten, ktorý načúva zvukom tohto sveta“ (kuan jin); Avalokitéšvara bol zobrazovaný podľa indického *ideálu* – *krásy* s ľahko ženskými rysmi, mäkkými tvarmi a plno vyvinutými ňadrami; pravdepodobne vďaka tomu ho národ pokladal za bohyňu (doložené z 9.st.); pozri *Tara*

www: Avalokitéšvara je jeden z najvýznamnejších *bódhisattvov* mahájánového budhizmu; stelesňuje *súcit* (sanskrt. karuná), a preto sa nazýva aj Mahákaruná; v tradícii théravády je známy ako *Lokéšvara* („pán sveta“); jeho iné meno je *Padmapáni* (dosl. - „s lotosom v ruke“); býva zobrazovaný so štyrmi rukami a jednou tvárou alebo s 1000 rukami a 1000 tvármi, v oboch prípadoch reprezentujú tieto formy aktívny súcit a lásku ku všetkým bytostiam; Avalokitéšvara býva námetom pre *thangky*, sošky alebo inú výzdobu v budhistickom umení; Avalokitéšvarovi prináleží *mantra Om mani padme hum*

www: doslovný význam zloženiny Avalokitéšvara býva vykladaný rôzne; na jednej strane ako „Pán, ktorý pozerá zhora“, pričom posledná časť mena je chápaná ako išvara - „pán“, na druhej strane ako „Ten, ktorý vníma (vypočuje) zvuky (výkriky) sveta“ alebo tiež ako „Zvuk, ktorý ožaruje svet“, keď za poslednú časť slova je pokladaný výraz zvar – „zvuk“; jeho priezvisko znie Padmapáni (Ten, ktorý má v ruke lotos); ikonografické stvárnenie *bódhisattvu* súcitu je veľmi široké; väčšinou sa hovorí o tridsiatich troch rôznych podobách; spravidla býva vyobrazený ako tisícruký alebo štvorruký, ale nezriedka aj dvojruký; množstvo rúk má zobrazovať jeho schopnosť pôsobiť v prospech mnohých trpiacich bytostí v rovnakom okamihu; na hlave máva umiestnený šperk so zobrazením buddhu *Amitábhu*, pretože Avalokitéšvara slúži ako jeden z jeho sprievodcov; často drží v ruke modrý *lotos* (odtiaľ priezvisko *Padmapáni*; pozri *atribúty*, *symboly*, *alegórie* a *prirovnania*); jedna z legiend hovorí, že keď Avalokitéšvara pozeral zhora na zemi a videl všetky bytosti, pukla mu hlava nad všetkým tým ich *utrpením*; *buddha* Amitabha zozbieral kúsky puknutej hlavy a zostavil z nich jedenásť menších hláv; preto je často zobrazovaný i s jedenástimi hlavami; v tibetskom *budhizme* je Avalokitéšvara známy pod menom *Čenrézig* (dosl. „zrieť prenikavým zrakom“), ktorý je zosobnením buddhu *Amitábhu*; Tibeťania ho spájajú s udalosťami vzniku tibetského národa; za zosobnením Čenréziga je považovaný kráľ *Söngcän Gampo*, *Gesar* z *Ling*, *tara*, predovšetkým *karmapovia* a *dalajlámovia*; v tibetskom budhizme majú *bódhisattvovia* svoj ženský náprotivok; u Čenréziga je ním *Tara*, ktorá sa podľa legendy zrodila z Avalokitéšvarovej *slzy*; asi najznámejší budhistická *mantra Óm Mani káme Hung* je venovaná práve Čenrézigo; *mantra* je veľmi rozšírená aj medzi laikmi, ktorí veria, že keď je vyslovená v nebezpečenstve alebo nutné potrebe, Čenrézig môže zakročiť v ich prospech, ale je vyslovovaná aj úplne bežne „pre blaho všetkých trpiacich bytostí“

-v súvislosti s heslom *Vadžrapáni*: jeden z najznámejších *bódhisattvov* v mahájánovom buddizmu; je ochrancom a sprievodcom *Budhu* a symbolizuje silu realizácie všetkých Budhov; v budhistickej ikonografii je *Vadžrapáni* často zobrazovaný s Avalokitéšvarom a Maňđušrim, pričom Avalokitéšvara zosobňuje Budhov súcit, Maňđušrí Buddhovu múdrosť a *Vadžrapáni* práve jeho silu

Avalokitéšvara

Avalon – Biedermann v súvislosti s heslom *jablko*: v *keltskej mytológii* „krajina jabĺk“, o ktorej *ságy* vyprávajú ako o krajine nadzemskej radosti; pozri *raj*; porovnaj *ostrovy blažených*, *Thule*

Discovery: ostrov, na ktorom sa nachádzal *Artušov hrad Camelot*; Avalon je jadrom legendy o Artušovi a *sv.grále*; tu má byť hrob Artuša aj kalich; ostrov Avalon by sa mal nachádzať v Anglicku v Glastonbury; niektorí bádatelia vidia tento ostrov v troch kopcoch nad rovinou, ktorá v čase legendy mohla byť vodou

Huf v súvislosti s heslom *Artuš*: ostrov víl, na ktorom bol ukutý *záračný meč Exalibur*; ostrov nesmrteľných, kam chorého kráľa dopravil prievozník, aby tu ošetrili jeho rany; tajuplný a mýtický Avalon umiestnil stredoveký francúzsky historik Geoffrey z Monmouthu na druhú stranu mora; keďže Britania samotná je ostrov, mohol byť Avalonom akýkoľvek ostrov medzi Anglickom a Írskom alebo medzi Anglickom a Francúzskom; bádatelia uvažujú o ostrove Isle of Man (medzi Anglickom a Írskom) a Isle d'Aval pred Bretónskom; aj vo francúzskom Burgundsku existuje mesto Avallon s ostrovom v blízkom jazere; pre veľa Artušových obdivovateľov však leží Avalon v anglickom Glastonbury, kde sa nachádzajú rozvaliny *benediktínskeho* kláštora v juhoanglickom grófstve Somerset (pozri *grál glastonburský*); kedysi skutočne rovinatú krajinu zakrývala voda a ako ostrov z vody vyčnieval iba jeden pahorok; skeptici vychádzajú z teórie, že mnísi kláštora, ktorý patril pod opátstvo, ktoré zhorelo 1184, potrebovali peniaze na opravu, a preto rozchýrili, že našli hrob Artuša a Guinevry; artušovská legenda bola v tom čase už populárna a davy návštevníkov spolu so svojimi milodarmi prispeli na výstavbu kostola; roku 1962 archeológ Raleigh Radford skutočne našiel na mieste údajného hrobu Artuša stopy po hrobe; pozri *mytologické ostrovy*

[http://nl.wikipedia.org/wiki/Avalon_\(mythologie\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Avalon_(mythologie))

avantgarda - z franc. l'avantgarde/ lavagard – „predvoj“; vedúca skupina s novými názormi; v užšom význame označenie moderných umeleckých smerov od zač. 20.storočia; s ich výtvarnou novosťou je spojená aj predstava o nových sociálnych funkciách umenia; termín zatiaľ neustálený rovnako ako

periodizácia (napr. v medzivojnovom období za avantgardu považovaný sovietsky *konštruktivizmus*, nemecký *Bauhaus*, holandský *De Stijl*, *expresionizmus*, belgická *Les Vingt a d'*.); pozri *transavantgarda*; *gyč* (Konrad Paul Liessmann)

http://it.wikipedia.org/wiki/Avanguardie_storiche

avant la lettre/avon letr - franc. – „pred listom, pre podpisom“; tiež *avant tout lettre, before lettering*; prípisok označujúci *zberateľsky* cenný skúšobný odtlačok *grafického listu*, ktorý ešte nebol opatrený podpisom; hodnotnejší ako *avec la lettre*; pozri *skúšobný odtlačok*

avant tout lettre/avon tu letr - *avant la lettre*

avanturín - Täubl: zrnitá odroda *kremeňa*; odroda hnedej farby má zarastené šupinky sľudy oxidu železa; odroda zelená má zarastené šupinky sľudy a oxidu chrómu; nálezisko: Sibír, Španielsko, Egypt, v Čechách Krkonoše; napodobňuje sa sklom, v ktorom sa žiadané trblietanie vyvoláva šupinkami medi

avanturínové sklo/avanturínové sklo - *benátske sklo* zo 16.st. prifarbované a jemne kryštálované medeným prachom; užívané v 17.-19.st. v Čechách (Harachov); užívané k dekorácii tmavých skiel; pozri *avanturín*

Avari - pozri *umenie doby železnej, keszthelyský typ, Panonia*

Avaritia - lat. – „*lakomstvo*“; kresťanská alegória *Lakomstva*, zobrazovaná ako muž alebo žena s truhlicou, *mešcom, kavkou, korytnačkou, opicou*; alebo sprevádzaná *harpyami* (Hall); porovnaj s postavou *holandského folklóru: Dulle Griet*; pozri *Cnosti a Neresti*; v stredovekých motívoch *pekla* pozri *žiadostivosť*; v symbolike pozri *jablko, zlaté jabĺčka; harpye* (Hall); *atribúty, symboly, alegórie a prirovnania; mamon*

Hall : jeden do siedmich smrteľných hriechov; spolu so *žiadostivosťou* bola v stredoveku osobitne odsudzovaná, preto je najčastejšie zobrazovaná; *lakomosť* berie na seba podobu ženy alebo príležitostne muža, niekedy so zaviazanými očami; jej normálnym atribútom je *mešec*, ktorý buď drží v rukách alebo má zaviazaný na krku; objavuje sa v cykloch *Cností a Nerestí* na gotických *skulptúrach*, na stredovekých a *renesančných* vyobrazeniach *Posledného súdu* i v iných morálnych *alegóriách*; ďalším nezvyčajným atribútom *Lakomosti* je *harpya, monštrum* s hlavou a prsiami ženy a krídlami a pazúrmí vtáka, ktorá mala údajne týrať *lakomcov*; *harpya samotná máva* ako symbol *Lakomosti zaviazané oči* (porovnaj *Spravodlivosť/Iustitia*); niekedy máva pri sebe niekoľko *zlatých gúl* alebo jablák, *lakomcovo bohatstvo*

http://www.metmuseum.org/toah/hi/hi_hepi.htm

http://viticodevagamundo.blogspot.sk/2011_02_01_archive.html

P. Brueghel st.: Avaritia (16.st.)

A. Dürer: Lakomosť (1507)

Petrarca Meister: Bitka o peniaze (drevoryt, 1520)

P. Galle: Avaritia (rytina z cyklu Sedem smrteľných hriechov, 16.-17.st.)

J. Matham: Avaritia (17.st.)

P. Cadmus: Sedem smrteľných hriechov - Avaritia (vaječná tempera, 1949)

F. Lipták: Mamona (2000)

avatár - v *indickej* mytológii vtelenie boha do človeka alebo iného tvora: napr. *Višnu* do ryby, korytnačky, škriatka, *Krišnu*, *Rámu*, *Buddhu*; napr. v *japonskom* budhizme vtelenie budhistických bohov do pôvodných *japonských šintoistických* prírodných božstiev; pozri *inkarnát*; *budhizmus*, *indickí bohovia*; *vzkriesenie*

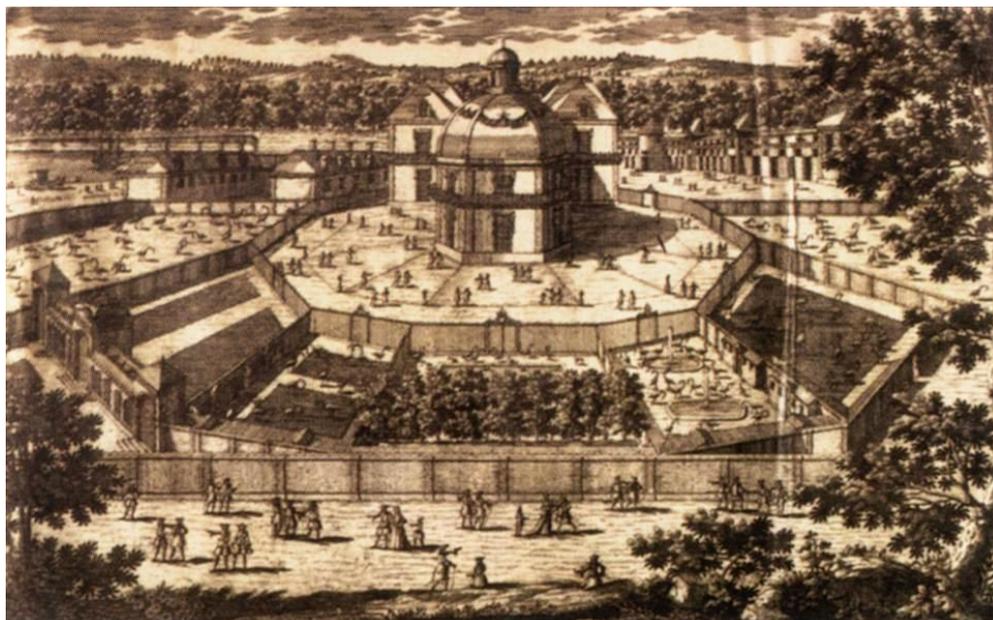
„Ave caesar, morituri te salutan“ - lat. – „Bud' pozdravený, césar; idúci na smrť ťa zdravia“; pozdrav *gladiátorov* vstupujúcich do *cirku*

avec la lettre/avek letr - franc. – „s podpisom, s listom“; tiež *after lettering*, *après la lettre*; francúzsky prípisok označujúci *grafický list*, ktorý bol už dokončený a označený *podpisom*; menej hodnotný ako *avant la lettre*

Avec Privilège du Roi/avek privilež dü rua - z franc. – „s kráľovskou výsadou“; prípisok ku *grafickému listu* z 16.-18.storočia, vyjadrujúci tlačové povolenie; skratka: *A.P.D.R.*

Aveline Antoine - (†1743) bol francúzsky rytec, syn *Pierra Aveline* a brat *Pierre-Alexandre Aveline*; narodil sa a pracoval celý svoj život v *Paríži*; predovšetkým pracoval v technike *medirytiny*; pozri *francúzski rytci 18.st.*

http://en.wikipedia.org/wiki/Antoine_Aveline

A. Aveline: Zverinec vo Versaille (18.st.)

Pierre Aveline st. - (†1722); francúzsky rytec, tlač, vydavateľ a predajca tlače; hlava umeleckej rodiny, vrátane jeho dvoch synov Pierre-Alexandre Aveline a Antoine Aveline; je najlepšie známy pre svojimi kópiami diel iných umelcov; pozri *francúzski rytci 18.st.*, *rytci 18.st.*

http://en.wikipedia.org/wiki/Pierre_Aveline

P.-A. Aveline (lept), Juste-Aurel Meissonnier (návrh, 1750): Dekoratívny motív (rokail, 1748)

Aveline ml. Pierre-Alexandre - (†1760); francúzsky rytec, portrétista, ilustrátor a grafik a predajca tlače; syn Pierre Aveline st.; pravdepodobne sa vyučil s Adamom Perello Perello a rovnako ako on sa špecializoval na *topografické* námety (pozri *veduta*); v r. 1685 získal kráľovské povolenie na desať rokov, oprávňujúce ho na reprodukciu „le profil des Maisons Royales“; pozri *francúzski rytci 18.st.*, *francúzski grafici*, *rytci 18.st.*

http://en.wikipedia.org/wiki/Pierre-Alexandre_Aveline

<https://www.google.sk/search?q=Pierre-Alexandre+Aveline&espv=2&biw=1857&bih=995&site=webhp&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=IALqVP2-LsGAUbX5g9AM&ved=0CCcQsAQ&dpr=1>

P.-A. Aveline ml.: Súčasný plán Jeruzalema (18.st.)

P.-A. Aveline ml.: Pohľad a perspektíva na Pont du Gard, veľkolepú stavbu postavenú v blízkosti mesta Nismes (18.st.)

P.-A. Aveline ml.: Mesto Rochelle (veduta, 1792)

P.-A. Aveline ml.: Pohľad na Krakow (veduta, kolorovaná medirytina, 1760)

P.-A. Aveline ml.: Štokholm, hlavné mesto Švédskeho kráľovstva (veduta, 1692)

P.-A. Aveline: Pohľad na Heidelberg na 22.mája 1693 (veduta, 18.st.)

P.-A. Aveline: Lisabon, hlavné mesto Portugalského kráľovstva (veduta, farebná rytina, 1740)

P.-A. Aveline: Barcelona (veduta, 18.st.)

P.-A. Aveline: Konštantínopol, rímske mesto a hlavné mesto Tureckého kráľovstva (veduta, 1692)

Neznámy rytec s dodatočnými rytinami P.-A. Avelina a Silvestra: Celkový pohľad na Versailles (veduta, 1682)

P.-A. Aveline: Nanceium. Nancy, hlavné mesto vojvodstva Lorraine (1692)

P.-A. Aveline: Marseille, mesto a slávny prístav v Provence (veduta, 1692)

P.-A. Aveline: Fáze návrhu Torelliho pre operu (18.st.)

P.-A. Aveline: Vývesný štít z Gersaint galérie (1732)

P.-A. Aveline (left), J.-A. Meissonnier (návrh): Dekoratívny motív (rokail, 1748)

P.-A. Aveline ml.: Krásna kuchárka (18.st.)

P.-A. Aveline ml. (rytec) podľa F. Bouchera: Nahá spiaca postava (18.st.)

P.-A. Aveline ml. (rytec) podľa A. Watteaua: Pôvaby života (galantné príbehy, 1730)

P.-A. Aveline (rytec) podľa L. Giordana: Smrť Senecu (18.st.)

avelínsky výbuch - Discovery: výbuch Vezuvu z roku 1700 pr.Kr., ktorý zničil osady smerom na *Neapol* (čiže na opačnú stranu ako sa nachádzali *Pompeje* zničené 79 pr.Kr.); pomenovanie avelínsky výbuch vznikol podľa mesta Avelino, kde sa našlo najviac *pezového* kameňa, ktorý vzniká pri explózii magmy

„Ave gratia plena Dominus tecum“ - lat. – „Pozdravená buď, milosti plná, Pán s tebou“; v ranom renesančnom umení nápis na páske obtáčajúcej žezlo *archanjela Gabriela*

Ave Maria - lat. – „Buď pozdravená Mária“; slová *archanjela Gabriela* pri *zvestovaní*; tiež *modlitba* (pozri *ruženec*)

Aventinum - svah blízko *Ríma*; na ňom oltár bohyně *Laverny*; pozri *Roma quadrata*; *Vertumnus/Vortumnus*

aventurinové sklo - *avanturinové sklo*

avenue/avnü - franc.; široká hlavná *trieda*, zvyčajne so stromoradiím (pozri *aleja*); pozri *urbanizmus*; *komunikácia*

Dudák: široká veľkomestská *trieda*, ktorá zvyčajne vedie z obvodu do centra mesta; pretína obvodové *bulváre*; často je osádzaná stromami; v severoamerických mestách postavených na šachovnicovom pôdoryse (*klasicizmus* - Washington, *New York*) sú tak nazvané ulice jedného smeru, kolmé k uliciam priečnym, zvaným *street*

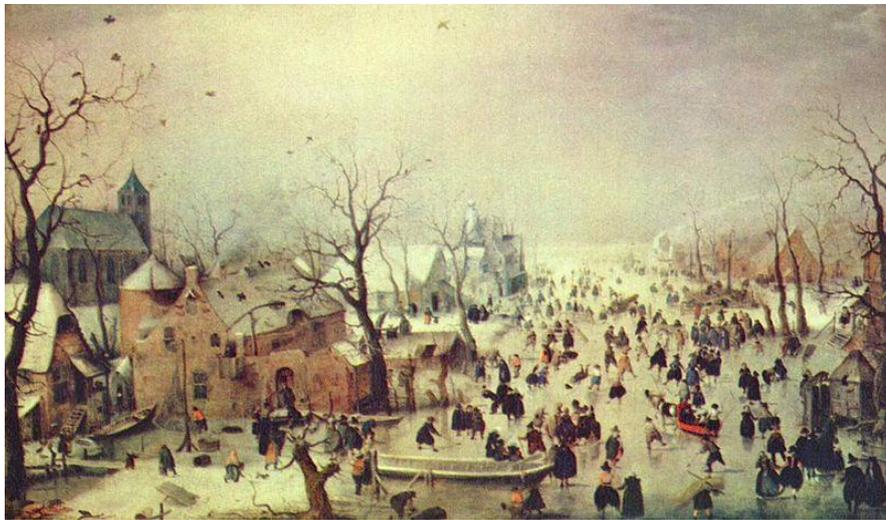
Auvera - *J. Wolfgang von der Auvera*

Avercamp/áfrkamp Hendrick - (†1634); holandský maliar, *krajinár*, najznámejší predstaviteľ maliarov zimnej krajiny, predstaviteľ holandského realistického *baroka*; tvoril predovšetkým v Kampen; nakoľko bol hluchonemý, dostal prezývku de Stomme van Kampen (nemý Kampen); príznačné sú pre neho zimné krajiny s podrobnými detailmi, oživené davmi drobných postavičiek, scény s nízkym *horizontom*, ktoré vytvárali pocit hĺbky priestoru, v ktorom uplatňoval farbitosť flámskej školy neskorého 16.st. (pozri *flámske maliarstvo*); jeho práce sú niekedy porovnávané s jeho súčasníkom *J. Brueghelom* (starším ?); jeho obrazy sa tešili veľkej popularite; Avercampa ovplyvnili talianski a flámski krajinári (pozri *krajinomalba*); jeho obľúbenou témou boli zimné krajiny so zamrznutou riekou, oživené pestrou *stafážou*; týmto motívom sa priradil k brueghelovskej tragícii, ako ju pestoval najmä D. Vinckeboons; v Avercampových neskorých krajinomalbách klesá horizont nad polovinou výšky a pestré tóny (pozri *farebná pestrosť*) sú tlmené záujmom o atmosférické javy

http://en.wikipedia.org/wiki/Hendrick_Avercamp

H. Avercamp: Zimná krajina (pol. 17.st.)

H. Avercamp: Zimná krajina s korčuliarmi na ľade (1608)

H. Avercamp: Zábava na ľade (17.st.)

H. Avercamp: Scéna na ľade (1610-20)

Auvergne - pozri *Francúzsko*

<https://sk.wikipedia.org/wiki/Auvergne>

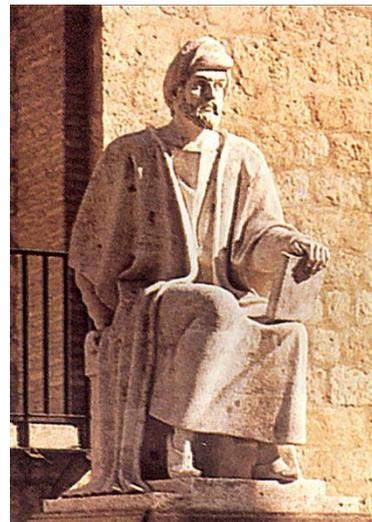

T. Rousseau: Krajina v Auvergne (1830)

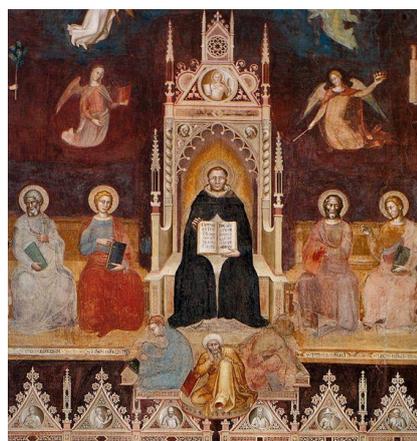
Averské jazero - *jazero Avernus*

Averroes - (☞1198); lat. meno arabského filozofa ' Abū l-Valíd bin Muhammad ' Ahmad bin Rušda (arab. أبو الوليد محمد بن احمد بن رشد), zvyčajne známeho ako Ibn Rushd (arab. ابن رشد); španielsky andalúzsky moslim, encyklopedista, majster Aristotelovej a islamskej filozofie, islamskej teológie, právnej vedy, logiky, psychológie, politiky a arabskej hudobnej teórie a vedy z medicíny, astronómie, zemepisu, matematika, fyziky a nebeskej mechaniky; narodil sa v Córdobe a zomrel v Marakéši; pochovaný vo svojej rodinnej hrobke v Córdobe; v 13.st. bolo založené filozofické hnutie Averroism vychádzajúce z jeho diela; Averroes bol zástancom aristotelovskej filozofie stojacej proti Ash'ari teológii, tiež nazývanej Khorasaniho škola pod vedením Al-Ghazaliho; Khorasaniho škola dávala prednosť viere pred používaním rozumu a snažila sa identifikovať podstatu a existenciu Boha prostredníctvom logického myslenia a pritom hlásala nestvorený a večný charakter *Koránu*; Averroesova filozofia bola považovaná v moslimských kruhoch za kontroverznú; Averroes mal väčší vplyv na západoeurópskych filozofov a bol označovaný za „zakladateľa *sekulárneho* myslenia v západnej Európe“; pre svoje podrobné komentáre k Aristotelovi Averroes získal v Európe titul „komentátor“; latinské preklady Averroesovej práce viedli k popularizácii *Aristotela* a bol zodpovedný za vývoj *scholastiky* vo stredovekej Európe

<https://en.wikipedia.org/wiki/Averroes>

G. di Paolo: Tomáš Akvinský triumfuje nad Averroesom (1445 – 1450)
Averroes (Cordóba)

A. Bonaiuto: Apoteóza sv. Tomáša Akvinského (freska kostola Santa Maria Novella vo Florencii, 1366-7)

B. Gozzoli: Triumf Tomáša Akvinského nad Averroesom (detail, 1468-1484)

avertz - predná, líčna t.j. hlavná strana *mince, medailónu* (pozri *brakeát*); pozri *reverz*

J. Kulich: Academia Istropolitana – averz

Avesta/Avesty - Lexikón náboženských hnutí v súvislosti s heslom *zoroastrizmus*: zoroastrizmus vznikol asi 1500-1000pr.Kr. a je spojený s učením proroka *Zarathuštry*, ktorý žil niekedy v 8.-7.st.pr.Kr.; podľa jeho učenia svetu dominuje večný zápas medzi princípom svetla a tmy; človek je povinný napomáhať princípu svetla v boji proti princípu tmy; jeho učenie je zhrnuté v spise zvanom *Avesta*; ide o súbor textov skladajúci sa z niekoľkých častí: *Jasna* (liturgické texty), *Jašty* (chválospevy, modlitby), *Visprat* a *Vidévdát* (báje o vzniku iránskych krajín a mýtickom panovníkovi Džamšídovi ako aj texty týkajúce sa očistných rituálov; tento spis bol neskoršie (8.-9.st.) doplnený spismi v staroperzskom jazyku *pehleví*: *Zand* (komentár k *Adveste*), *Bundhašin*, *Dénkart* a ď.; pozri *Gaokerena*, *Simurgh*; *iránska mytológia*

<http://it.wikipedia.org/wiki/Avest%C4%81>

www: *Avesta* bola kodifikovaná v 6.st., ale tieto posvätné texty obsahujú starší materiál, ako napr. gáthy (invokácie a verše; pripisované priamo prorokovi *Zarathuštrovi*); tieto piesne boli snáď napísané v 1400 alebo 1300 pr.Kr., takmer dve tisícročia pred kodifikáciou *Avesty*; väčšina učencov si myslí, že ich zložil sám prorok; treba zdôrazniť, že dáta z tretieho štvrtroku 2.tis.pr.Kr. sú nejasné rovnako ako dátum 6.storočia

-*Avesta* je zdrojom štúdia staroperzského jazyka (*avestský jazyk*); text sa dlho tradoval v ústne, zachovaná časť je známa z rukopisov z 13.st. a ďalších storočí a odráža redakciu *Avesty* z obdobia *Sasánovcov* (3.-7.st.)

Avicena - (☾1037); neboli Ibn Síná, celým menom Abú 'Alí al-Ĥusayn ibn 'Abd Alláh ibn Al-Ĥasan ibn Ali ibn Síná; perz. ابو علي الحسين بن عبد الله بن سينا / ابن سينا ; arab. أبو علي الحسين ابن عبد الله ابن ; stredoveký perzský učenec, filozof, politik, básnik, *alchymista* a *lekár*; je považovaný za otca modernej medicíny a jednu z najvýznamnejších postáv stredovekej islamskej filozofie

<https://de.wikipedia.org/wiki/Avicenna>

<http://discardingimages.tumblr.com/post/25589760301/show-your-dick-avicenna-transl-gerardus>

[Heslo AV – B](https://www.google.sk/search?q=claudius+galenos&sa=X&esq=2&biw=1855&bih=995&stick=H4sIAAAAAAAAAAG0ovnz8BQMDkw8HyYPGYzCAi9_3BOW2sMyac3Ja4xbWbi4gjPyy13zSjLk0WwSXCxQZI8XDxSHPq5-gbG5hkGGxSrSxC8lwS-sn5OTmpySWZ-Xn6BRmZOfnF-QUZqUXFogu_hdsLyXKJoSqoLM5MzkzMKxa1D_a3F5LmEkGWL4tSk_NB0pvm1sLyTFJYwsWV6UWQIyd0H7Lzt0ucTSkox8oFyU2yU7ISUuaWS5INTk1MTi1JT4gtT8gpxU0aq-BjshMS5-ZDW5qXmik7vc7IQkuYRQ3AvR4nJHxkZlGUsSRUtpXibCUQxAIKTIJYWpAu4nsBJLhIMJUihAlakyiWHTRFS2IKVGXFPyIvLzssvz0INSU-NL0jMS80p1k_OKE3Ojs9OrSzPL0qB6tHiUKYJt-LizOKSxLyS-KLU3My8FKDZ-ok5OWC1VuzuiTmpefnFQdz66fqGRGaFydMVSVCOUUlelWlerruujr0SCweDACPPAUeIU5ujJy6m7kvcYF-sLK1ltpcVAKFqvShpAgAA&tbm=isch&imgil=eid4prwb2YhmEM%253A%253BljDiRYFpsWB FfM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.techna.nl%25252FBegripen%25252Ffeenhede n_omrekenen%25252Ftemperatuur_omrekenen.htm&source=iu&pf=m&fir=eid4prwb2YhmEM %253A%252CjDiRYFpsWBFFM%252C_&usg=__gIdrgL6x9hsuSJEeI9-S_fzVjg8%3D#tbm=isch&tbs=rimg%3ACbHRxsUas7-MIjhxNRJA4c0js-</p></div><div data-bbox=)

T4OHLQJbj2MVd0iGaUsDzORwf4TvSyYs5k21f0vcvJDm37DJ7UmWp5ZJwf6VefwioSCXE1E
kDhzSOzEzT-azoDw8B2KhIJ5Pg4ctAluPYRqJ79jVX-
_1uQqEgkxV3SIZpSwPBG2vqvyduurrCoSCe5HB_1hO9LJiEfPL359kR3WTKhIJzmTbV_1S9y
8kRMDOWlMoYrvEqEgkObfsMntSZahHRRkxwqleMpioSCXlknB_1pV5_1CEb_1kf4ePmduQ&
q=claudius%20galenos

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Avicenna (Norimberská kronika, 1493)

Avignon/aviňon - pozri *schizma, Katarína Sienská; Francúzsko*

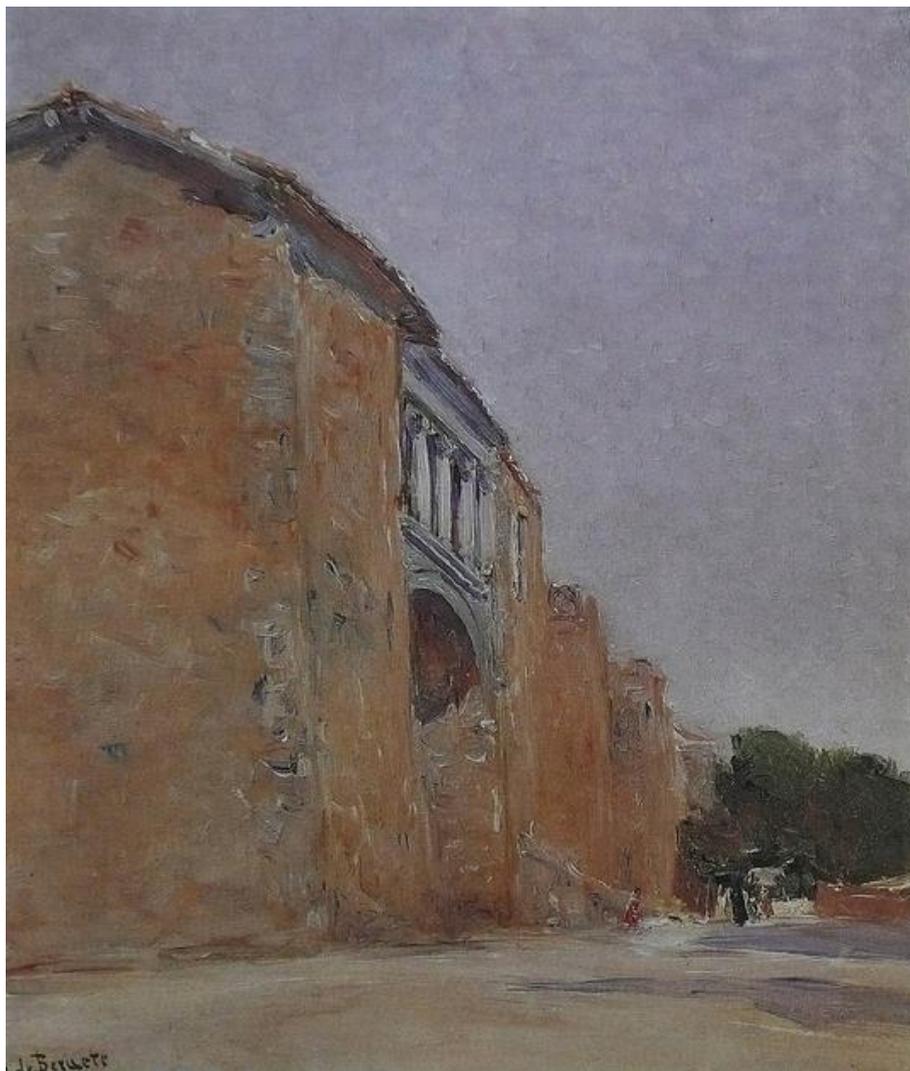

J. Fouquet: Krížová výprava proti pohanom. Ľudovít VIII. oblieha Avignon (iluminácia z „Grandes Chroniques de France“, 1455-1460)

avignonská škola - maliarska škola v 2.pol.15.storočia, vytvárajúca tabuľové obrazy s cirkevnou tematikou, na ktorých sa spájal *gotický štýl* s realistickými črtami *flámskej tvorby*; pozri *malba tabuľová*; *maliarstvo talianske*

Ávila - pozri *Terézia z Ávily*; *Španielsko*, *cimburie*, *flankovanie*

<https://sk.wikipedia.org/wiki/%C3%81vila>

A. de Beruete: Vrata v múroch Ávily (1909)

A. de Beruete: Pohľad na Ávilu (1900)

A. de Beruete: Ávila (1909)

avodiré - stredne tvrdé *drevo* svetlej farby, jemnej štruktúry s výraznou kresbou z tropických stromov západnej Afriky; používa sa k výrobe *nábytku*

AVU - skratka *Akademie výtvarných umění* v Prahe

Axioché - v gréckej mytológii jedna z Nýmf, matka *Chrysippa*, ktorého porodila elidskému kráľovi *Pelopsovi*, a ktorého zabili nevlastní bratia *Thyestes* a *Atreus* na popud Pelopsovej manželky *Hippodameie*; pozri *Elida*

axis mundi - lat. - „os sveta“

axonometria - perspektíva paralelná

azalka - pozri *kvet*

W. M. Chase: Azalky (1882)

E. Fila: Zátišie s azalkou (1947)

a záporové - *alfa privatum*

Azazel - z arabského عزرائلي/Azra'il alebo عزرايل /Azra'eil – „ten, komu Boh pomáha“; bibl. hebrejčina עזריאל/Azazel; tiež Azrail, Ashriel, Azaril, Azriel, *Izrail*, Izrael a Ozryel alebo persky مورداد / Mordad; islamský *anjel smrti*; v *Koráne* sa meno Azra'il neobjevuje, miesto neho sa objavuje buď meno أبو جارية / Abou-Jaria alebo ملكة الموت /Malaikat Al-Maut (doslovný preklad anjeli smrti, nie anjel smrti); jeho úlohou je zhromažďovanie duší a ich odvádzanie pred súd; nakoľko sa o ňom nezmiňuje ani Korán ani Hadis, nie je priamo súčasťou náboženstva; niektorí ho považujú z legendu, iní tvrdia, že bol prevzatý z iných náboženstiev; hoci niektoré zdroje špekulujú o spojenie medzi Azraelom a židovským kňazom Ezrom, ktorý vyviedol Židov z *babylonského zajatia*, býva zvyčajne zobrazovaný ako *archanjel*, ktorého minulosť je oveľa staršia; skôr než ako obyčajné zosobnenie smrti býva Azrael v islamských zdrojoch zvyčajne uvádzaný ako podriadený božej vôli „ktorá sa teší najhlbšej úcte“; v židovskej mystike býva stotožňovaný so stelesnením *zla*, nie nevyhnutne či špecificky priamo so samotnou *smrťou*; v závislosti na názoroch a pravidlách rôznych náboženstiev môže byť uvádzaný ako bytosť sídliača v treťom nebi (pozri *nebeská klenba/firmament, sedem nebies/sedem nebeských sfér*); má štyri tváre a štyri tisíciky krídel a celé jeho telo tvorí oči a jazyky, ktorých počet zodpovedá množstvu ľudí obývajúcich krajinu; bude posledný, kto zomrie, a vo veľkej knihe neustále zaznamenáva a maže mená ľudí pri ich narodení a úmrtí; v *Starom zákone (Levitikus 16,8)* vystupuje *Azazel* ako démon púšte ku ktorému vyhánali Židia jedného z dvoch capov, na ktorého kňaz položením rúk preniesol hriechy ľudu; v podstate ide o iné meno *Satana* (pozri *deň Zmiesenia/deň Pokánia*); v židovskej mystike Azriel vystupuje ako pozitívna postava; *Kniha Zohar* hovorí, že Azriel prijíma modlitby verných ľudí, keď sa dostanú do neba, a tiež príkazy légii nebeských anjelov (pozri *nebeské zástupy/nebeské vojská*); v súlade s tým je Azriel spojený s juhom a je považovaný za vysoko postaveného veliteľa božích anjelov; v kresťanstve v biblii o Azazelovi neexistuje žiadna zmienka a nie je považovaný za kanonickú ani nekanonickú postavu; avšak v 2Ezdrášovi, Knihe, ktorú uznáva iba východná pravoslávna cirkev, je príbeh pisára menom Ezra (nezamieňať za biblickú postavu), ktorý je niekedy v rôznych jazykoch nazývaný Azra; Azru navštívil *archanjel Uriel* a dal mu zoznam zákonov a trestov, ktoré mal presadzovať ako sudca nad svojím ľuďom; jeho ľuďom. Azra bol neskôr zaznamenaný v apokryfe ako ten, ktorý vstúpil na nebo bez toho, že by okúsil pach smrti; v závislosti od rôznych náboženských pohľadov by mohol Ezra byť tým, ktorý vstúpil do anjelského zboru; to však by znamenalo pridať k jeho menu príponu „el“, ktorá označuje nebeské bytosti (Michael, Rafael, Uriel); z tohto dôvodu by sa Ezra zmenil na Ezraela > Azraela; neskoršie knihy tiež uvádzajú pisára s menom Salathiel, ktorý bol pripomína porekadlo: „Ja, Salathiel, ktorý je tiež Ezra“; opäť platí, že v závislosti na určité prvky kresťanskej spirituality mohlo by to byť považované za anjelský vplyv Ezraela/Azraela na Salathiel, hoci tento výklad nepotvrzuje ani nepopiera žiadne populárne kresťanské myslenie

-v súvislosti s heslom *obetný baránok*: termín obetný baránok pochádza zo spoločného prekladu hebr. termínu עזאזל /Azazel, ktorý sa vyskytuje v Levitiku (16,8); v starovekom Grécku mrzák alebo žobrák alebo kriminálnik bol vyhnaný z komunity, a to buď v reakcii na prírodné katastrofy, ako je mor, hladomor alebo invázia, alebo v reakcii na kalendárne krízy, ako je koniec roka (pozri *kalendy*); v Biblii cap určený pre diabla púšte *Azazela* bol označený hebr. אֶזָאזֵל /la-aza'zeyl, ktorý mal byť vyhnaný do púšte ako súčasť obradov na Dňa zmierenia, ktoré začali počas *Exodu* v pôvodnom svätostánku (pozri *stan stretávania sa*) a pokračovali cez obdobia chrámu v Jeruzaleme (pozri *Jeruzalemský chrám*); slovo obetný baránok teraz sa odkazuje na niekoho, kto je nespravodlivo obviňovaný z existencie rôznych problémov; v psychológii a sociológii prax výberu niekoho za obetného baránka viedla k predstave obetných baránkov; v starovekom judaizme raz za rok, na *Jom Kippur veľkňaz* obetoval býka, aby odčiniť hriechy, ktorých sa Židia dopustili neúmyselne v priebehu celého roka; následne vzal dvoch capov a priviazal ich pri vchode do stanu; dva capy boli vybrané podľa určení: jeden pre boha *Jahve* tvoril krvavú obeť, a druhý bol „obetným baránkom“, ktorý bol odoslaný preč do divočiny; krv zabitého zvieratá bola vzatá do svätyne za posvätný záves a pokropila sa ňou na pokrývka *archy zmluvy*; neskôr v priebehu obradného dňa sa veľkňaz vyznal z vedomých hriechov Izraelitov k Bohu, a preniesol ich položením rúk na hlavu druhého zvieratá, na *Azazela*, ktorý ich mal symbolicky odniesť preč; v kresťanstve, a to najmä v *protestantizme*, tento proces má podobu obeť *Krista* na kríži, prostredníctvom ktorého Boh bol zmierený a hriechy ľudí boli odpustené; Ježiš Kristus tu plní všetky „typy“ biblických veľkňazov, ktorí celeburovali pôvodný slávnostný ceremoniál, Pánovho capa, ktorý sa zaoberá znečistením hriechom a obetným baránkom, ktorý odstráni „bremeno hriechu“; kresťania veria, že hriešnici, ktorí vlastnia svoju vinu a vyznajú sa zo svojich hriechov, prejavuje vieru a dôveru v osobu a obeť Ježiša, je im odpustené; *adventisti siedmeho dňa*

porozumejú symbolike Azazela a obetného baránka odlišne; vzhľadom k tomu, že cap Azazel bol chápaný niektorými kresťanmi reformácie ako Satan, adventisti siedmeho dňa prevzali tento názor

Biedermann v súvislosti s heslom *strom*: v islame *anjel smrti*, ktorého úlohou je odniesť ľudí, ktorých mená sú na opadaných listoch *stromu sveta* (na tomto strome sú mená všetkých ľudí na svete a padajú na zo stromu z vôle Alaha)

- súvislosti s heslom *smrť*: symbol konca života, anjel smrti stojaci pri *Alahovom* tróne a dvíhajúci opadané listy zo *stromu sveta*, kde sú napísané mená ľudí, ktorých Alah určil na smrť (preto listy opadali); potom anjel smrti navštevuje v rôznych podobách ľudí a oznamuje im odchod na večnosť; *Adamovi* sa objavil v podobe *capa*, *Abrahámovi* v podobe chorľavého starca a *Mojžišovi* ako statný muž; meno Izrafila sa v *Koráne* síce neobjavuje, je to však anjel, ktorý obstaral sedemfarebnú zem potrebnú pre *stvorenie* človeka; zato dostala zem od Alaha príslub, že po smrti človeka vráti sa jej pôvodný hmotný podiel

Malý lexikón anjelov v súvislosti s heslom *Azrael/Azrail*: v *islamskej* tradícii a *Koránu* pod menom *Izrail*; *anjel smrti*; je údajne 70tis. stôp vysoký, má 40tis. krídiel posiatych množstvom očí; keď jedno z nich žmurkne, zomrie človek; pozri *smrť*, *Základný kameň (Skalného dómu)*

<https://en.wikipedia.org/wiki/Azrael>

<http://ca.wikipedia.org/wiki/Azazel>

W. Holman Hunt: Obetný baránok (1854-1856)

Colina de Planco: Azazel (1825)

M. Vrubel: Šesťkrídly seraf. Azrael (1904)

azbuka - ruské *písmo* vychádzajúce z *graždanky*, reformované v rokoch 1735-1758; pozri *písmo ruské*

Azeman - www: surinamské a juhoamerické monštrum, vo dne žena, za súmraku na sebe berie podobu *netopiera* alebo iného zvierat'a; príšera spôsobom života (saje krv) blízka *vlkolakovi* a *upírovi*; ako ochrana pred Azemanom sa používajú semená, ktoré netvor musí počítať; pozri *monštrum*; *bestiár*

Ázia - atribútom personifikovanej Ázie *palmová ratolesť*

Biedermann v súvislosti s heslom *jablko*: na antickej *minci* sa zachoval obraz troch gúľ predstavujúcich tri svetadiely známe v časoch cisára Augusta - *Ázia*, *Afrika*, *Európa*

pozri *akvaristika*; *jadeit*; *penis*; *krysa*; *križ*; *križ hákový*, *kurgan/kurhan*, *koniec sveta*; *atribúty*, *symbols*, *alegórie a prirovnania*; *Kaukaz*; *križiaci*; *tawáif*; *Alexander Macedónsky*

<http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%8F>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Asia>

Neznámy rezbár (pôvodne Slovenský rezbár z 2. polovice 18.storočia): Ázia - Alegória svetadiela II. (súčasť alegórií štyroch svetadielov, 1750-1800)

Ázia juhovýchodná - pozri *islamská kultúra*

Ázia Malá - *Malá Ázia*

Ázia podľa obdobi -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:History_of_Asia_by_period

Ázia podľa storočí -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Centuries_in_Asia

Ázia Predná - *Predná Ázia*

Ázia Stredná - pozri *broskyňa, konope; islamská kultúra; jurta*

Ázia východná - *východná Ázia*

ázijské domorodé náboženstvo - pozri *náboženstvo v Ázii*

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Asian_ethnic_religion

ázijské kultúry -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Asian_culture

ázijské regióny -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Regions_of_Asia

ázijské umenie - umenie starej *Číny, Japonska, Kórey, Indie, Tibetu* a ď. krajín stredného a Ďalekého Východu; pozri *lak, laky*

ázijskí ľudia -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Asian_people

ázijskí ľudia podľa storočí -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Asian_people_by_century

azopigmenty - Smith: syntetické organické *pigmenty* (pozri *farbivo syntetické*); základnou vlastnosťou klasických azopigmentov je, že všetky obsahujú aspoň jednu azoskupinu (dva dusíkaté atómy navzájom zviazané dvojnou väzbou); azopigmenty bývajú väčšinou formami *žlte*, *oranže* a *červene*

azožlt' niklová - niklová azožlt'

Azrael/Azrail - v *islamskej* tradícii a Koráne *Izrail/Izrafil*; *anjel smrti*; je údajne 70tis. stôp vysoký, má 40tis. krídiel posiatych množstvom *očí*; keď jedno z nich žmurkne, zomrie človek; pozri *smrť*

M. Vrubel: Šesťkrídly seraf. Azrael (1904)

aztécka kultúra - americká predkolumbovská kultúra v Anahuaku s centrom v *Tenochtitlánu* (aztécka ríša vytvorená 1428); eklektický charakter, nadväzuje na *toltécku kultúru*; architektúra: sústredenie na inžinierske a urbanistické stavby, chrámové *pyramídy* s obetnými oltármi, priestory pre *loptové hry*; sochárstvo: kamenné sochy bohov v strnulom postoji, realistické plastiky zvierat, bojovníkov, chorých; monumentálne *polychromované* plastiky, *mozaiky*, mozaikové plastiky; maliarstvo: nástenné maľby, ilustrované rukopisy; pozri *Aztlan*, *atlant*, *plumbate*, *papier*, *churriguerizmus*, *skull art/umenie lebky*

Baleka v súvislosti s heslom *predkolumbovské umenie Mexika a Strednej Ameriky*: ďalším ohniskom bol *Tenochtitlán*, centrum ktoré ovládli kočovní Aztékovia, považujúci sa za národ *Slnka*, vyvolený bohom Slnka a vojny *Huitzoloopochtlim* (pozri *solárne božstvá*, *bohovia vojny*); aztécke umenie sa stalo syntézou predošlých kultúr; výnimku však tvorila kamenná skulptúra, ktorá je vlastným prínosom Aztékov; v nej nebolo nič z odozvy minulých kultúr, ku ktorých zániku Aztékovia prispeli; spomienka na tieto kultúry mala celom vyhasnúť (*damnatio memoriae*); okrem skulptúr na vojnové témy vznikali diela dotýkajúce sa mytológie: s prekříženými rukami sediaci *Xochipilli* (boh jari, spevu, tanca, hier, poézie), ďalej *Coatliene* (bohynja zeme), *Operený had* (pozri *Quetzalcoatl*) uctievaný ako boh civilizácie, ďalej aj sochy *kozmozologických* predstáv a *astronomických* poznatkov (pozri *Slnčný kameň/Tizokov kameň*; *kozmozogram*); okrem kamenných skulptúr prinášalo sochárstvo aj drevené sochy a rezbú v kosti; významnou oblasťou bolo vykladanie mozaiky *tyrkysom*, *perleťou* a *obsidiánom*; z nich vytvorená napr. aztécka maska boha Quetzalcoatla (*British museum* v Londýne), ktorá slúži zrejme na prestrojenie kňaza alebo na ochranu duše zosnulého; pre aztécke umenie je príznačné aj vykladanie mozaiky z vtáčích pier (*Chimalli*, štít aztéckeho kráľa Ahuizotla)

aztécka mytológia - vychádza z predstáv pôvodných obyvateľov ešte pred ich príchodom do *Mexika*; uctievanie prírodných síl, ktoré zosobňujú mužské a ženské božstvá: na čele štvorica tvorivých bohov, z ktorých najvyššie stojí *Tloque Nahuaque*; štvorica splodila troch veľkých bohov, ktorí priamo zasahovali do ľudských životov: *Huitzilopochtli*, *Tezcatlipoca*, *Quetzalcoatl*; nižšiu skupinu tvorilo 15 *bohov plodnosti*, ktorí boli príbuzensky spriaznení s veľkými bohmi: napr. *Coatlíque*, *Xipe*, *Xipe Totec*, *Tlaloc*, *Cihuacoatl-Quilaztli*; ďalší bohovia: *Xolotl*, *Xochipilli*, *Xochiquetzal*; *Moyocoyani*, *Cipactli*; ďalej pozri *Chice-Itza*, *Tula*; *Aztlan*; *Coyolxyuhqui/kojolšauki*; *zlato*; *aztécki bohovia*

-v súvislosti s heslom podsvetie: do podsvetia boli mŕtvi prenášaní *psami* cez devätorakú rieku; sprievodcom Slnka podsvetím je boh *Xolotl*

http://translate.google.sk/translate?hl=sk&sl=hu&u=http://hu.wikipedia.org/wiki/Ketzalk%25C3%25B3atl&prev=/search%3Fq%3Dquetzalcoatl%2Blegenda%26hl%3Dsk%26rlz%3D1C1TEUA_enSK466SK466&sa=X&ei=OOUKUZzaAcf54QT_mYHgBw&ved=0CEYQ7gEwAg

aztécke rukopisy - *leporelá* z jelenicovej kože alebo zvláštnej papieroviny z vlákien agáve; písané *piktografickým* písmom; obsahujú historické záznamy, súčasné zápisy a posvätné *kalendáre*; pozri *Aztlan*, *Xipe Totec*; *mayské kódexy*

aztécke umenie - pozri *aztécka kultúra*

Aztékovia - pozri *Aztlan*

aztécki bohovia - pozri *Xipe Totec*, *Xochiquetzal*, *Xochipilli*, *Xolotl*,

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Aztec_gods

aztécky kalendár - *kalendár aztécky*

Aztlan - bájna vlasť *Aztékov*, umiestňovaná na severné pobrežie Kalifornie (jazero Mezticacan); pozri *aztécka kultúra*

azulejos/azulechos - zo španielskeho azul – „modrý“ + arab. al culaich – „kamenok“; modré alebo viacfarebné *majolikové* dlaždice (pozri *kachľa*), často s *reliéfnym* geometrickým alebo rastlinným ornamentom; od 14.st. užívané v interiéroch (okná, dvere, *niky*) a na *fasádach* (*vlys*, *sokel*) v *maurskej* a *španielskej architektúre*; pozri *španielske umenie* azúr - perzsky > arabsky > lat. > franc. modrá farba čistej oblohy, blankytné *nebo*, blankyt

www: termín azulejo pochádza z arabského slova az-zulayj, čo znamená „leštený kameň“; Mauri priniesli tento termín na Pyrenejský ostrov, ale napriek svojej dlhodobej prítomnosti ich vplyv na portugalské azulejos prišiel zo Španielska v 15. st., dávno po kresťanskej reconqiste; žiadne práce z doby maurskej okupácie v Portugalsku sa nezachovali; kráľ Manuel bol som oslnený Alhambrou v Granade (Španielsko) a rozhodol, že jeho palác v Sintra budú zdobiť rovnako bohaté keramické obklady; niektoré boli dovezené zo Seville a v súlade s islamským právom, ktoré zakazovalo zobrazovať ľudské postavy, mali iba geometrické vzory; postupne portugalskí maliari opustili ornamentálnu výzdobu a začali vo svojich návrhoch používať ľudské alebo zvieracie postavy; dominantné farby sú modrá, žltá, zelená a biela, ale v 17.st. veľké kobercové dlaždice používali len bielu a modrú, kto bola v tom čase v móde v súvislosti s čínskym porcelánom *dynastie Ming*; teraz zobrazovali kresťanské legendy, historické udalosti; azulejos boli nielen dekoratívne, ale aj chránili budovy proti vlhkosti, teplu a hluku

<http://ceramica.wikia.com/wiki/En:Azulejo>

https://www.google.sk/search?q=orazio+fontana+wikipedia&espv=2&biw=1848&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=ccvgVZ2hJ8vrUpbkm8gO&ved=0CC4QsAQ&dpr=1#tbn=isch&tbs=ring%3ACX3gcN6xYmO-IjfnS1ZcrFlcXHfIYSZ7QB8nmrITRAtYrd_1TGtHSV-p1Q_1gAaADvjImO294FJ3kpA7RRkFFsHtEBYoScd-dLVlvsWVxET1AIfGr-eGvKhIcd8hhJntAHwR4P6sY AQMWEyEqEgmeauVNEC1itxFiVWIXOKNHICoSCX9Ma0dJX6nVEfJBn8XTu0LeKhIJD-ABoAO-MiYROXHJBoTWLmIqEgk7b3gUneSkDhFIAXMLmAX1rioSCdFGQUWwe0QHEe6ONeevH4NI&q=orazio%20fontana%20wikipedia

https://www.google.sk/search?q=azulejos&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwi-hZLX_OnTAhUnMZoKHXcaDjUQsAQIJg&biw=1842&bih=952#imgrc=08g-svsM-mDtFM:

Portugalské azulejos na fasáde (Lisabon)

O. van Veen: Virtus Inconcussa (azulejos podľa ilustrácie z „Emblemata Horatiana“, františkánsky kostol v Salvador da Bahia, Brazília, 1607)

Jorge Colaço: Epizóda z bitky pri d'Aljubarrota r.1385 medzi portugalským a kastílskym vojskom (azulejos, 1922)

azurit - minerál, zásaditý uhličitan meďnatý, z ktorého sa vyrábala modrý pigment rozomletím a plavením azuritu a malachitu; farbivo získavané z obidvoch minerálov sa užívalo v egyptskom nástennom maliarstve pod názvom *egyptská modrá*, antika ho nazývala *arménium*, talianska renesancia *azzurro della magna*; v tom čase nahrádzal drahší modrý ultamarín, avšak mal nevýhodu, že vo freske horšie odolával prachu a ľahšie opadával; dnes už synteticky pripravovaný; priemyselne vyrábaný azurit pod názvami *modrá blankytná*, *modrá horská*, *modrá minerálna*; pozri *pigmenty a farbivá modré*

Täubl: chemickým zložením uhličitan meďnatý; nálezisko: Ural, Kongo, Arizona; pozri *drahokamy a polodrahokamy*

www v súvislosti s heslom *lachuri*: historický termín pre azurit

www v súvislosti s heslom azurit: ďalšie talianske názvy azuritu sú

azzurro Biadetti di Spagna (modrá Biadetti španielska)

azzurro citramarino (modrá citramarino)

azzurro d'Alemagna (modrá Alemagna)

azzurro della Magna (modrá magna)

azzurro di Biadetto (modrá Biadetto)

azzurro di rame (modrá meď)

azzurro di vena naturale (modrá žila prírodná)

azzurro tedesco (modrá nemecká)

blu armeno (arménska modrá)

blud di montagna (blue mountain, modrá horská)

caeruelum Cyprus

cendree

lapis armenius

ongaro

tefer

azurová modrá - modrá azurová

azyl -

K. Harmos: Azyl

azzurro della magna/azzurro della maña - tal. – „modrá magna“; taliansky renesančný termín pre modré *farbivo* získavané mletím a plavením *azuritu* a *malachitu*

ažúra - dierkovaná alebo mriežkovaná *výšivka*, alebo spôsob *tkania*

ažúrovaná a prelamovaná väzba - *väzba ažúrová a prelamovaná*